

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

História rozhlasového vysielania na Slovensku sa začala písať v Košiciach presne pred 95 rokmi

Krátko pred Vianocami 1925 do éteru zaznelo: „Haló, haló – rádio – Košice – Haniska“.

▪ KOŠICE 16. DECEMBRA 2020

Keď 2. novembra 1920 pittsburská stanica *KDKA* začala pravidelné rozhlasové vysielanie, svet stíchol od úžasu. Zanedlho sa rozhlasové vysielanie začalo rozvíjať aj v Československu – v máji 1923 začala vysielat' Praha a v roku 1926 sa vysielalo už aj z Bratislavy.

Dejiny rozhlasového vysielania na Slovensku sa však začali písať na opačnom konci republiky. Košickí poštovní technici a úradníci uskutočnili prvé úspešné pokusné vysielanie už koncom roka 1925.

„Stalo sa tak krátko pred Vianocami – v dňoch 20. až 22. decembra 1925 – z rádiotelegrafickej a rádiotelefonickej ústredne v Haniske pri Košiciach. Išlo vlastne o propagáciu rádiotelefónie – či rádiofónie –, ako sa v tom čase označovala táto novinka,“ informuje **Marián Gladiš** z **Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, ktorý sa venuje dejinám žurnalistiky.

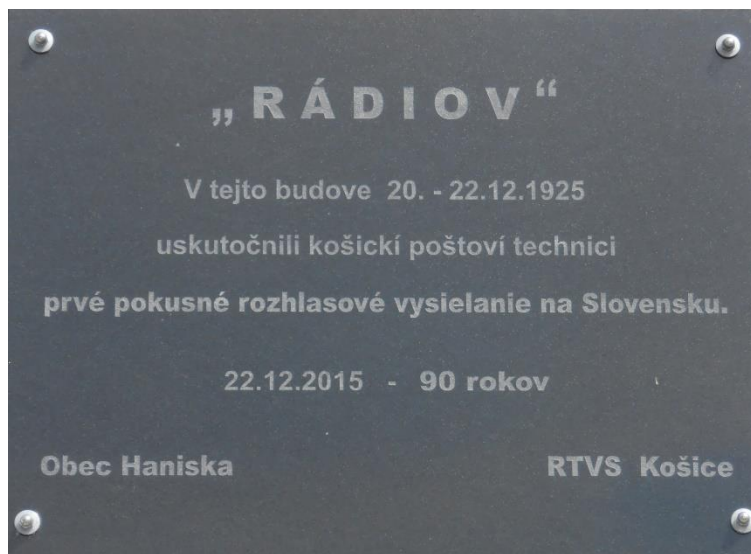
Na východnom Slovensku vtedy nebola žiadna vysielacia stanica. Technici z Riaditeľstva pôšt a telegrafov v Košiciach preto prispôsobili vysielateľ, určený na riadenie leteckej prevádzky na trase Praha – Košice – Moskva, na rozhlasové vysielanie.

„Zo zachovaných svedectiev priamych účastníkov prvého pokusného vysielania vieme, že išlo o nemecký vysielateľ *Telefunken* s výkonom 10 kilowattov. Mal veľmi jednoduché zariadenie, a preto naši technici nemali problém s jeho úpravou. Československo ho získalo od Nemecka z reparácií po prvej svetovej vojne. V Haniske pri Košiciach dokonca vysielateľ v rámci náhrad za vojnové škody stavali montéri z Berlína,“ približuje M. Gladiš.

Prvé pokusné rozhlasové vysielanie na území Slovenska sa začalo o pol desiatej predpoludním na frekvencii, na ktorej vysielala Budapešť. Dobová tlač informovala, že sa ozvala slabo počuteľná reprodukováaná hudba, ktorá s malými prestávkami znela éterom do desiatej. Vtedy sa ozvalo: *Haló – rádio – Košice – Haniska*.

„Vysielanie bolo spočiatku technicky na nízkej úrovni, dokonca vraj bolo problémom rozpoznať, či práve hovorí muž alebo žena. Do éteru hrala opereta *Johanna Straussa Netopier* a árie z opery *Veselé panie windsorské* z druhej strany platne. A keďže to bola najlepšia gramoplatňa, akú vtedy mali, neustále ju obracali z jednej strany na druhú.“

Podľa slov priamych aktérov bolo možné prvé pokusné rozhlasové vysielanie zachytiť aj na improvizovanú, podomácky vyrobenú anténu, a preto aj košickí nadšenci rozhlasového vysielania – podobne ako v roku 1920 v Pittsburghu – vyzývali poslucháčov, aby im dali vedieť, kde všade je ich vysielanie počuť. Spätnú väzbu dostali dokonca až z Poľska – od istého šľachtica, ktorý im telegramom oznámil, že ich počuje veľmi dobre...

Budova prvej rozhlasovej vysielacej stanice v Haniske pri Košiciach. Sídlí v nej Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, skúšobná stanica Haniska, miestni ju však dodnes volajú „Rádiov“. V roku 2015, pri príležitosti 90. výročia prvého pokusného rozhlasového vysielania na Slovensku, bola na jej priečelí odhalená pamätná tabuľa pripomínajúca túto významnú udalosť (foto: M. Gladiš, FF UPJŠ).

■ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD., Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

Archív tlačových správ Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach:
<https://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/info-pre-verejnost-a-media/spm/>